

„Dziecko z ADHD w domu i w szkole” - przyczyny, objawy, rodzaje ADHD

Monika Madej- psycholog

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w
Opocznie Filia w Drzewicy

W Polsce obowiązuje Międzynarodowa Klasyfikacja Chorób, ICD-10 (pełna nazwa: Międzynarodowa Statystyczna Klasyfikacja Chorób i Problemów Zdrowotnych). Każda choroba i schorzenie diagnozowane przez lekarza jest kodowane według tej klasyfikacji. Nowa wersja Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób, ICD-11, weszła w życie 1 stycznia 2022 roku, jednak każde z państw ma 5-letni okres na jej wdrożenie. Rozdział 6 ICD-11, obejmujący zaburzenia: psychiczne, zachowania i neurorozwojowe, powstawał w ścisłej współpracy z Amerykańskim Towarzystwem Psychiatrycznym, które opracowuje klasyfikację zaburzeń psychicznych DSM (obecnie obowiązująca wersja DSM-5) stosowaną w Stanach Zjednoczonych. Dzięki temu klasyfikacja ADHD w ICD-11 i DSM-5 jest bardzo podobna. Co oznacza, że w momencie gdy w Polsce zacznie obowiązywać ICD-11, diagnozując ADHD rozróżniane będą jego 3 postacie – podobnie jak w DSM-5, a nie jak do tej pory – klasyfikowane jako zaburzenie hiperkinetyczne.

W klasyfikacji zaburzeń psychicznych **DSM-V** Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego, **ADHD** (*ang.* attention-deficit hyperactivity disorder) stosuje się nazwę: **zespół nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi**. Natomiast w międzynarodowej klasyfikacji chorób **ICD-10**, powszechnie wykorzystywanej przez polskich psychologów oraz lekarzy, zaburzenie figuruje pod nazwą **zespołu hiperkinetycznego**

ADHD wg ICD-10

- zespół hiperkinetyczny;
- kryterium czasu – początek, nie później niż 7. r.ż.;
- do rozpoznania konieczne sześć objawów zaburzeń uwagi, co najmniej trzy nadruchliwości, co najmniej jeden impulsywności

ADHD wg DSM-5

- zaburzenia z deficytem uwagi i nadruchliwością;
- kryterium czasu – początek przed 12. r.ż.;
- do rozpoznania konieczne sześć objawów zaburzeń uwagi, sześć nadruchliwości i impulsywności;
- poziom nasilenia objawów: łagodne, umiarkowane, ciężkie, częściowa remisja

ICD-10

ICD-11*

ICD-11

ROZDZIAŁ V
Zaburzenia psychiczne
i zaburzenia zachowania
(F00–F99)

6 Zaburzenia psychiczne,
zachowania i neurorozwojowe

6 Mental, behavioural
or neurodevelopmental disorders

Zaburzenia zachowania i emocji
rozpoczynające się zwykle
w dzieciństwie i w wieku
młodzieńczym (F90–F98)

6A Zaburzenia neurorozwojowe
(6A00–6A0Z)

6A Neurodevelopmental disorders
(6A00–6A0Z)

F90 Zaburzenia hiperkinetyczne

**6A05 Zaburzenie z deficytem uwagi
i nadaktywnością**

**6A05 Attention deficit
hyperactivity disorder**

F90.0 Zaburzenie aktywności i uwagi

**6A05.0 Zaburzenie z deficytem uwagi
i nadaktywnością,
postać z przewagą
zaburzenia uwagi**

**6A05.0 Attention deficit
hyperactivity disorder,
predominantly inattentive
presentation**

**F90.1 Hiperkinetyczne zaburzenie
zachowania**

**6A05.1 Zaburzenie z deficytem uwagi
i nadaktywnością,
postać z przewagą
nadaktywności-impulsywności**

**6A05.1 Attention deficit
hyperactivity disorder,
predominantly hyperactive-
impulsive presentation**

F90.8 Inne zaburzenia hiperkinetyczne

**6A05.2 Zaburzenie z deficytem uwagi
i nadaktywnością,
postać mieszana**

**6A05.2 Attention deficit
hyperactivity disorder,
combined presentation**

**F90.9 Zaburzenie hiperkinetyczne,
nieokreślone**

**6A05.Y Zaburzenie z deficytem uwagi
i nadaktywnością,
inna określona postać**

**6A05.Y Attention deficit
hyperactivity disorder,
other specified presentation**

**6A05.Z Zaburzenie z deficytem uwagi
i nadaktywnością,
postać nieokreślona**

**6A05.Z Attention deficit
hyperactivity disorder,
presentation unspecified**

Definicja

ADHD to zaburzenie neurorozwojowe o podłożu genetycznym, z objawów którego wyrasta się latami.

Wynika z odmiennej pracy mózgu, nie jest zależne od dziecka.

Oznacza to, że układ nerwowy dziecka z ADHD działa nieco inaczej niż dziecka neurotypowego, co przekłada się na jego zachowanie, myśli, emocje i ogólne funkcjonowanie.

Obecnie uważa się, że zespół nadpobudliwości psychoruchowej jest zbiorem cech dziecka.

U osoby z adhd obserwuje się pewien wzór zachowania. Dzieci takie są nieuważne, impulsywne i nadruchliwe- zawsze lub prawie zawsze.

Statystyka

- Na świecie 5-10% dzieci
- W USA około 13%
- Tendencja wzrostowa

Genetyka

Badania pokazują, że:

- Jeśli u kogoś z bliższych lub dalszych krewnych stwierdzono kiedyś lub stwierdza się obecnie ADHD, to ryzyko wystąpienia tego zaburzenia u kolejnego członka rodziny jest 2-8 razy większe niż u dzieci z rodzin, w których ten problem nie występuje.
- Ryzyko wystąpienia ADHD u dziecka wzrasta nawet do 50% , gdy jedno z rodziców miało lub ma zespół hiperknetyczny.

Objawy ADHD

Obejmują:

- Kłopoty z kontrolą własnej impulsywności
- Nadmierną aktywność ruchową
- Zaburzenia koncentracji uwagi

U dzieci z ADHD objawy są bardziej nasilone niż u dzieci w tym samym wieku i na tym samym poziomie rozwoju.

Nadmierna impulsywność

Dziecko z ADHD wie co ma zrobić , ale często nie potrafi zapanować nad swoimi reakcjami (zna reguły, ale ma problem z ich zastosowaniem)

Sposób reagowania osoby zdrowej i osoby z ADHD

Osoba zdrowa:

Pomysł → STOP → opłaca się czy się nie opłaca →
decyzja → realizacja

Osoba z ADHD

Pomysł → brak zahamowania → realizacja

Nadruchliwość

- Dziecko cechuje nadmierną, niczym nieuzasadnioną aktywność ruchową w porównaniu z innymi dziećmi w jego wieku lub z dziećmi na tym samym poziomie rozwoju (dziecko chodzi po klasie w czasie lekcji lub po kościele w czasie mszy, wspina się na meble, biega po domu bez wyraźnej potrzeby). Jest to niezależne od dziecka z ADHD.
- Niepokój w obrębie miejsca siedzenia- wierci się, kręci, macha nogami, bawi się długopisem.
- Nadmierna gadatliwość- nadruchliwość w obrębie mięśni języka- cały czas mówi.

Zaburzenia uwagi

- Problemy z wybiórczością uwagi- skupia się na przypadkowym bodźcu, zwykle nowym najbliższym lub najsilniejszym.
- Rozpraszalność- dzieci z ADHD przestaną się skupiać szybciej niż ich rówieśnicy. Dużo słabsza będzie też siła bodźca, który oderwie je od zadania.
- Selektywność- nie potrafią wybrać z dochodzących do nich bodźców najważniejszego
- Przerzutność- problem z aktywnym wyszukiwaniem potrzebnego bodźca

Adhd to także:

1. Trudności w zakresie funkcji wykonawczych
2. Trudności z regulacją emocji
3. Trudności w relacjach rówieśniczych
4. Problemy ze snem
5. Zaburzenia współistniejące
6. Specyficzne trudności w uczeniu się

Funkcje wykonawcze

- Pamięć robocza
- Organizacja i planowanie
- Kontrola impulsów
- Automonitorowanie
- Rozpoczynanie zadania
- Elastyczne myślenie

Trudności z regulacją emocji

- 70-80% dzieci z ADHD ma problem

Ewentualna farmakoterapia

Trudności w relacjach rówieśniczych

- Niska jakość przyjaźni
- Wpływ zaburzonych funkcji wykonawczych (przerywa, wtrąca się, „wygada” coś, zapomni, nie słucha)
- Częściej są sprawcami przemocy rówieśniczej niż ofiarami
- Impulsywne w mediach społecznościowych-
coś opublikują, napiszą
- Infantylność

Problemy ze snem

- dotyczy 7 % dzieci
- Słaby sen wpływa na funkcje wykonawcze

Zaburzenia współistniejące

- 50-60% dzieci z ADHD ma 1 zaburzenie współistniejące
- 25-30% ma co najmniej 2 i więcej zaburzeń współistniejących
- Im większe nasilenie objawów ADHD tym większe ryzyko pojawienia się zaburzeń współistniejących

Zaburzenia współistniejące

1. Zaburzenia niszczycielskie, kontroli impulsów i zachowania (zab. opozycyjno- buntownicze, zaburzenia zachowania),
2. Zaburzenia dotyczące substancji psychoaktywnych, uzależnienia
3. Zaburzenia osobowości (borderline- 13% dorosłych z ADHD)
4. Zaburzenia lękowe (25-50%)
5. Zaburzenia depresyjne
 - Dezorganizujące zaburzenie regulacji nastroju
 - Uporczywe zaburzenie depresyjne (dystymia) 15-25%
 - Większe zaburzenie depresyjne (epizod ciężki) 0-30%
6. Spektrum autyzmu- 20-50%
7. Rozwojowe zaburzenie koordynacji- ok. 50% (niezdarność, częste upadki, upuszczanie różnych przedmiotów)
8. Spowolnione tempo poznawcze- 40-60%
9. Samouszkodzenia, myśli i zamiary samobójcze

Specyficzne trudności w uczeniu

- Dysleksja, dysgrafia, dysortografia, dyskalkulia
- Również zaburzenie neurorozwojowe
- 35-50% dzieci z ADHD

Dziękuję za uwagę

Monika Madej- psycholog

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Opocznie
Filia w Drzewicy